

آقایان تقاضا بکنند ممکن است جزء دستور بگذاریم
لواء الدوله - بنده هم در این خصوص
 میخواستم عرض کنم که آقای افتخار الواعظین فرمودند
حاج وکل الرعایا - اگر چه در بین مجلس
 هم در بین مذاکره مطلبی از طرف وزارت مالیه
 اظهار شد و آنهم جزء دستور بود گمان میکنم وزیر
 مالیه هم آن پیشهاد خودش را تاجلسه آتیه تقدیم
 نماید جزء دستور گذاشته شود بهتر است.
 رئیس - تا لایحه جدیدی نیاید ممکن نیست
 جزء دستور گذاشته شود (مجلس یکساعت قبل از
 غروب ختم شد.)

جلسه ۲۹۹

**صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه چهار
شهر شوال المکرم ۱۳۲۹**

مجلس دو ساعت و نیم بغروب مانده در تحت ریاست
 آقای مؤمن الملک افتتاح شد صورت مجلس روز
 ۳شنبه دویم را آقای آقامیرزا ابراهیم خا قرائت
 کردند غائبین بدون اجازه جلسه قبل - آقایان
 متین السلطنه - تربیت - ابوالقاسم میرزا -
 آقاسید محمد باقر ادیب - غائبین با اجازه آقایان
 دکتر امیرخان - مساوات - سلیمان میرزا -
 حاج شیخ رئیس - آقایانیکه بوقت مقرر حاضر
 نشده اند - آقای حاج آقا (۳۵ دقیقه - آقا -
 شیخ رضا (۴۰ دقیقه) .

رئیس - آقای حاج آقا ایرادی دارید در
 صورت مجلس

حاج آقا - آقای وزیر داخله در جواب
 بنده تصدیق فرمودند که بالنسبه به آقای معاضدالملک
 اعمال بعضی ترتیبات واقع شده بود و فرمودند در
 مقام تحقیق از منشاء غرض قدری تاخیر افتاده معنی
 یک مقداری اتفاقات اسباب شد که تأخیر افتاده و
 اینطوریکه در صورت مجلس نوشته است همچو میرساند
 که اصل این مطلب که اعمال بعضی اغراض بالنسبه به
 آقای معاضدالملک شده است محل تردید بوده و حال
 اینکه اینطور نه بوده است .

رئیس - از همین قرار اصلاح می شود دیگر
 ملاحظاتی نیست؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس
 تصویب شد .

وزیر داخله - چون در دستور جلسه
 امروز نوشته شده طرح قانونی راجع بمعاونین وزراء
 مطرح شود دیروز هم بنده شرحی عرض کرده بودم
 و باز هم تأکید میکنم که این طرح باید بنظر
 وزراء برسد و نظریات خودشان را پیشهاد بکنند
 بعلاوه این همچو امر مستعجلی نیست که باین زودی
 قرائت شود تقاضا میکنم که از دستور جلسه امروز
 خارج شود تاهیئت وزراء نظریات خود را بنمایند

رئیس - یک مسئله است و آن این است که
 این شور اولی است و شور اولی هم تقریباً گویا
 دو جلسه طول دارد و بعد هم پنجروز فاصله مابین
 شور اول و دوم میشود تقریباً ده روز طول خواهد
 کشید و چیزی هم در جزء دستور نداریم گمان می
 کنم عیبی نداشته باشد داخل مذاکره شویم و اگر
 وزراء نظریاتی داشته باشند در ضمن این روزها می
 توانند پیشهاد کنند .

وزیر داخله - عقیده بنده این است که
 محتمل است بکلی این طرح قانونی را هیئت وزراء

رد بکنند باین جهت بود که عرض کردم از دستور امروز
 خارج شود .

حاج شیخ اسدالله = جواب فرمایش آقای
 وزیر داخله را عرض میکنم این مطلبی که جزء دستور
 امروز شده است از طرف بعضی از نمایندگان این
 طرح پیشهاد شده است بنده عقیده ام این است که
 فقط در لوائح و طرحهای قانونی که از طرف
 نمایندگان پیشهاد میشود وزراء حق دارند که
 حاضر شوند نظریات خودشان را بسگویند اما بعد از
 آنی که در جزء دستور شده قانون اساسی این اجازه
 را میدهد نه نظامنامه داخلی که وزراء باینند تقاضا
 بکنند که این طرح از دستور خارج شود بنده عرض
 میکنم همین طوری که جزء دستور شده است باید
 باشد و در ضمن شور اول و دوم اگر نظریاتی دارند
 باید بیایند و نظریات خودشان را بین این مذاکرات
 بیان نمایند از دستور خارج شدن این مسئله هیچ صورتی
 ندارد بنده خلاف قانون میدانم .

معزز الملک - اولاً این نکته را باید عرض
 کنم که هیچ فرقی نیست بین یک قانونی که از یک
 نماینده پیشهاد شود یا از یک وزیر چون هر دو
 حق دارند وضع قانون بکنند و آن قانون باید در این
 مملکت اجراء بشود بتوسط همین وزراء باید اجراء
 بشود پس نمیشود تفکیک کرد بین یک قانونی که از
 طرف نماینده پیشهاد میشود با قانونیکه از طرف
 وزیر پیشهاد میشود که اگر یک نماینده طرحی را
 پیشهاد کرد وزیر حق نداشته باشد او را برای
 نظریات خودش تعویق بیندازد اگر ممکن بود همان
 طوری که آقای رئیس اظهار داشتند که در فاصله
 بین شور اول و دوم هیئت وزراء نظریات خودشان
 را اظهار میداشتند خیلی خوب بود ولسی حالیه
 که وزراء این را صلاح نمی دانند و میخواهند
 یک نظری در او بنمایند البته حق دارند هر قانونی را
 تقاضا بکنند که وقت نظری در آن بکنند علی الخصوص
 در یک چنین قانونی که مستقیماً متعلق بخود وزراء
 است شاید خوب باشد و شاید هم بد باشد و اسباب
 یک اشکالی برای وزراء فراهم بیآورد که مجلس
 شورای ملی و مجبور شود آن قانون را فسخ کند
 علاوه بر این بعضی مطالب هست که نزاکت تقاضا
 میکند که انسان بپذیرد و بنده تصور میکنم که این
 یکی از آن مواقع است و گمان نمیکنم که مخالفی
 باشد .

رئیس - دیگر بیش از این مذاکره گویا
 لازم نباشد رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند
 که این لایحه بماند تا اینکه آقایان وزراء نظریات
 خودشان را بنمایند قیام نمایند (اغلب قیام کردند)
رئیس - با کثرت تصویب شد .

وزیر داخله - تلگرافی راجع بفتح اردوی
 دولتی از قم رسیده تقدیم آقای رئیس مینمایم که برای
 اطلاع خاطر آقایان و کلاء قرائت شود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)

مقام منبع هیئت وزراء عظام دام ظلهم العالی الیوم
 که سیم شهر شوال است قبل از طبیعه آفتاب اردوی
 دولتی را از آسیا حرکت داده قبل از وقت با اردوی
 سردار ظفر و سردار جنک قرار داده بودیم که امروز
 باید بخواست خداوند کار اردوی سالارالدوله را
 که در قریه باغشاهی دو فرسخی ساوه منزل دارند

بکلی تمام کنیم بانقشه صحیح اردو باقشون یاقیان
 تقابل گردید نظر علیخان استانی تمام تپه ماهورهای
 سمت ساوه را گرفته با اردوی سردار ظفر و سردار
 جنک با کمال سختی میجنگند لکن داودخان کلهر
 و سروالی پشت کوهی و سواران همدانی و کردستانی
 و پسران ظهیرالملک کرمانشاهانی و حاجی علیرضاخان
 گروسی با پنجمراده توپ هفت سانتیمتری و هشت
 سانتیمتری اطریش با اردوی بندگان بنای جنک را
 گذاردند دوساعت و نیم نائره جنک در اشتغال بوده
 بحمد الله با حملات بیایی که اردوی منصور عاقبت
 همگی ایشان شکست خورده فرار نمودند واقعا چنین
 فتح عبرت انگیزی تا بحال در این مملکت اتفاق
 نیفتاده است از قبیل یا نصد نفر از سواران مزبور
 استانی کردستانی و کرمانشاهانی و همدانی و گروسی
 و غیره که از لباس و کلاهشان معلوم است از قشون اشرار
 مقتول شده تمام چادرهایشان بجای خود باقی مانده
 است پنجمراده توپ دولت بحمدالله بمصرف اردو
 شده جمعیت حضرات از همه جهت متجاوز از چهار هزار
 نفر بود که یا نصد نفر مقتول و بقیه فرار اختیار نمودند
 از اردوی دولتی و ده نفر سواره بختیاری مقتول و
 مجروح شده عجاتاً غیر از این مطلبی قابل راپورت
 نیست قریب یکصد نفر هم اسیر دستگیری شده لکن
 هنوز استنطاق نشده . غلامحسین - جعفر قلی -
 یفرم .

رئیس - پریروز در موقعی که آقای وزیر
 داخله راجع بخبر فتحی که رسیده بود اظهار داشته
 بنده عرض کردم از روزیکه وزراء داخل کار
 شده اند با آن جدیتی که از هیئت وزراء مشاهده
 کرده ایم و با جانبازی و جانفشانی مجاهدین و خوانین
 بختیاری و افراد نظام این واقعات هیچ اهمیتی ندارد
 و همه روزه خبرهای خوش بما خواهد رسید .

چنانچه مشاهده میفرمائید این یکی از دلایل
 عریاضی است که پریروز بنده عرض کردم و این فتح
 نسبت بتصرفاتی که از چندی باینطرف شده چه از
 حیث عده و چه از حیث تلفات که از طرف آنها
 کشته شده اهمیتش از همه بیشتر بوده و گمان میکنم
 که تمام آقایان با من متفق خواهند بود که از طرف مجلس
 شورای ملی در این موقع تلگرافی برؤسای اردو
 بشود و مراتب تشکر و امتنان از طرف مجلس بانها
 بعمل بیاید .

(همه گفتند صحیح است)
رئیس - طرح قانون که جزء دستور بود
 معوق ماند دوفقره راپورت کمیسیون بودجه یکی
 راجع به اسدخان بختیاری و یکی راجع به ابتهاج
 السلطنه است اگر مخالفی نباشد مطرح شود (اظهار
 مخالفتی نشد) .

(راپورت کمیسیون بودجه راجع باسدالله خان
 بختیاری بعبارت ذیل قرائت شد) .
 کمیسیون بودجه بتاريخ یکشنبه ۶ محرم ۱۳۲۶
 ساعت بغروب مانده در تحت ریاست آقای میرزا
 مرتضی قلیخان تشکیل لایحه وزارت مالیه در خصوص
 مرحوم اسدالله خان بختیاری که در راه آزادی نیست
 در جنک بادامک مقتول شده قرائت شد هشتاد تومان
 مرحوم اسدالله خان حقوق داشته و وزارت مالیه
 تقاضا نموده بودند تماماً در حق کلبعلی خان اخوی

او برقرار شود کمیسیون بودجه بعد از مذاکرات تصویب مینماید که نصف حقوق مرحوم اسدالله خان در حق ورثه قانونی آن برقرار و چون کلبعلی خان اخوی مرحوم اسدالله خان هم خدمات کامل در راه مشروطیت نموده چهل تومان مادام الحیوة درباره کلبعلی خان برقرار شود.

حاج سید ابراهیم - خوبست لفظ سالیانه اضافه شود.

حاج عز الممالک - چون بطور ماده پیشنهاد ندهد است بنده بطور ماده پیشنهادی کرده تقدیم میدارم (ماده پیشنهادی آقای حاجی عز الممالک بقرار ذیل قرائت شد).

ماده واحده - نصف حقوق مرحوم اسدالله خان بختیاری مطابق قانون متوفیات در حق ورثه قانونی آن مرحوم برقرار علاوه بر منع چهل تومان سالیانه مادام الحیوة درباره کلبعلی خان بختیاری اخوی مرحوم اسدالله خان برقرار میشود.

رئیس - باین ماده مخالفی نیست (اظهاری نشد) رأی میگیریم آقایانیکه این ماده را تصویب میکنند ورقه سفید خواهند انداخت و آقایانیکه تصویب نمیکنند ورقه کبود (اوراق رأی اخذ و آقای حاج میرزا رضا خان احصاء نمودند).

رئیس - با کثرت ۵۹ رأی از ۷۳ نفر نمایندگان حاضر تصویب شد - آقای سلیمان میرزا راجع بدستور اظهاری داشتید بفرمائید.

سلیمان میرزا - در ضمن راپورت های کمیسیون بودجه يك راپورتی هست راجع بحقوق آقای مسیو یفرم خان چون چیزی در دستور نداریم خوبست آنرا فعلا جزء دستور بگذاریم و رأی بگیریم (گفتند صحیح است)

رئیس - خوب رأی میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند که راپورت کمیسیون بودجه راجع بسپرد تومان حقوق ماهیانه درباره آقای مسیو یفرم خان در همین جلسه مطرح مذاکره شود قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت تصویب شد (راپورت کمیسیون بودجه راجع با آقای مسیو یفرم خان بقرار ذیل قرائت شد لایحه وزارت مالیه در خصوص برقراری مواجب در حق مسیو یفرم خان در کمیسیون بودجه مطرح گردیده بر حسب تصویب هیئت وزراء در تاریخ ۲۳ شعبان وزارت مالیه ماده واحده پیشنهاد نموده بودند که سالیانه مبلغ سه هزار و ششصد تومان در حق مسیو یفرم خان مواجب برقرار شود پس از مذاکرات لازمه نظر بخدمتیکه مسیو یفرم خان از ابتدای دوره انقلاب در راه مشروطیت و آزادی ایران نموده واستحقاق همه نوع امتیازات را دارد کمیسیون بودجه مطابق پیشنهاد وزارت مالیه و تصویب هیئت وزراء ماده واحده ذیل را رأی داده بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید.

ماده واحده - مبلغ سه هزار و ششصد تومان سالیانه بصیغه مواجب مادام الحیوة در حق مسیو یفرم خان برقرار میشود.

رئیس - آقای دکتر علیخان مخالف هستید **دکتر علیخان** - سؤالی دارم میخواستم بدانم چون اینجا مادام الحیوة قید شده است بعد از فوت

چه صورتی پیدا خواهد کرد چون مسیو یفرم خان شخصی است جنگی وغالباً در جنگ است خواستم نظر باینمطلب داشته باشیم که اگر خدای نخواستہ يك اتفاقی افتاد چه خواهد شد حقوق یفرم خان مثل سایر حقوقات خواهد شد یا خیر.

رئیس - پیشنهادی دارید بدهید تا رأی بگیریم **حاج عز الممالک** - اینجا اعتقاد شخص بنده این است که مواجب که گفته شد البته قانون متوفیات شامل او خواهد شد مثل سایر مواجب ها خواهد بود

رئیس - لازم است عرض بکنم که اگر پیشنهادی بطور اصلاح شود و رأی بگیریم قابل توجه شود آن وقت امروز رأی قطعی نمی توانیم بگیریم

حاج عز الممالک - بنده قبول میکنم **رئیس** - شما نباید قبول کنید از طرف وزراء باید قبول شود.

حاج عز الممالک - چون همین مسئله در کمیسیون مذاکره شد و کمیسیون رأی داد (پیشنهاد دکتر علیخان بعبارت ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم که این ماده بدون لفظ مادام الحیوة رأی گرفته شود

رئیس - توضیح بدهید **دکتر علیخان** - بنده پیشنهاد کرده ام که بدون لفظ مادام الحیوة نوشته شود چون با قید مادام الحیوة بعد از فوت مقطوع خواهد شد و لکن اگر لفظ مادام الحیوة قید نشود معلوم میشود که بعد از فوت تکلیفش مثل سایر حقوق خواهد بود و قانون متوفیات شامل او خواهد شد (بعضی تصدیق کردند)

رئیس - آقایانیکه این اصلاح را تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - با کثرت تصویب شد ماده خوانده میشود (بعبارت ذیل قرائت شد)

ماده واحده - مبلغ سه هزار و ششصد تومان بصیغه مواجب سالیانه در حق مسیو یفرم خان برقرار میشود **رئیس** - آقایانیکه این ماده را تصویب میکنند ورقه سفید و آقایانیکه رد میکنند ورقه کبود خواهند داد.

(در اینموقع شروع به اخذ اوراق رأی گردید و آقای حاج میرزا رضاخان اوراق را باین عده احصاء نمودند ورقه سفید ۶۲).

رئیس - با کثرت (۶۲) رأی از (۷۵) نفر نمایندگان حاضر تصویب شد.

در باب جلسه آتیه چون نه طرح قانونی و نه لایحه قانونی حاضر داریم که جزء دستور قرار دهیم اگر آقایان تصویب بفرمایند جلسه آتیه را بروز سه شنبه قرار می دهیم برای روز سه شنبه هم قانون انتخابات حاضر خواهد بود. مخالفی نیست - (گفته شد خیر) دستور روز سه شنبه راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع باستخدمت یکنفر اروپائی برای محاسبات وزارت پست و تلگراف ایضاً راپورت کمیسیون بودجه راجع باستخدمت دونفر بلژیکی برای اداره گمرک قانون انتخابات.

حاج آقا - بنده چندی قبل عرض کردم امروز هم میخواهم تکرار بکنم که يك قانونی راجع به

شرکتها در مجلس شورای ملی مطرح شد و شور اول هم شد و بهترین قانونی بود که ... **رئیس** - امروز عرض کردم اگر حاضر بود جزء دستور میشد.

حاج آقا - استدعا میکنم تأکید بفرمائید زودتر راپورت بدهند که جزء دستور شود.

لواء الدوله - در چند جلسه چه کتباً چه شفاهاً بنده عرض کردم در خصوص ورثه یحیی خان سرتیپ راپورتی داده شد و همینطور مانده در واقع اینها هم مجاهدین قزاقخانه هستند و خدمت کرده اند باز هم استدعا میکنم که هر چه زودتر بلکه در جلسه آتیه جزو دستور گذاشته شود.

رئیس - مخالفی نیست جزء دستور میگذاریم. **دکتر حیدر میرزا** - کمیسیون محاسبات راپورتی در باب طلب استاد قاسم معمار تقدیم کرده و زیاده بر سه ماه است که تقدیم شده چون استاد قاسم پریشان و جمعی از اهل مجلس هم صحت طلب او را تصدیق کرده اند تقاضا میکنم جزء دستور جلسه آتیه بشود.

رئیس - آن راجع به هیئت رئیسه است خودمان ترتیب او را میدهیم (در این موقع رئیس حرکت کرد و مجلس یک ساعت ونیم قبل از غروب ختم شد).

جلسه ۳۰۰

صورت مجلس روز سه شنبه ۹ شهر شوال ۱۳۲۹

رئیس (آقای مؤمن الملك) دوساعت ونیم قبل از غروب بجای خود جلوس و پس از ده دقیقه مجلس افتتاح گردید.

(صورت مجلس روز ۵ شنبه را آقای میرزا ابراهیم خان قرائت نمودند.)

اسامی غائبین جلسه قبل - بدون اجازه آقا میرزا ابراهیم قمی - آقا سید محمد باقر ادیب آقای تربیت - آقای دکتر رضاخان - آقایانی که از وقت مقرر تأخیر نموده اند آقای متین السلطنه ۴۰ دقیقه - آقای حاج و کیل الرعایا - آقای طباطبائی هر يك نیم ساعت.

رئیس - آقای میرزا ابراهیم در صورت مجلس ایرادی دارید

آقا میرزا ابراهیم - بنده را غائب بدون اجازه نوشته اند و حال آنکه کتباً اجازه خواسته بودم.

رئیس - مکرر عرض کرده ام مسئله غیبت نباید در مجلس بابهیئت رئیسه اظهار شود اگر اظهاری دارید با اداره مباشرت اظهار بکنید.

رئیس - دیگر ملاحظاتی نیست؟ (اظهاری نشد).

رئیس - صورت مجلس تصویب شد. راپورت کمیسیون قوانین مالیه راجع باستخدمت یکنفر محاسب اروپائی برای محاسبات وزارت پست و تلگراف خاطر آقایان هست که این راپورت يك مرتبه دیگر اینجا قرائت شد رأی گرفتیم که داخل در مواد شویم تصویب نشد.

بعد وزارت مالیه يك پیشنهاد دیگر کرده است و تغییری که داده اند اینست که در آن لایحه حقوق این مستخدم را با دلار نوشته بودند یعنی چهار هزار دلار معین کرده بودند و حالا این لایحه